

Lübnan ve Ortadoğu Gerçeği

Mete ÇUBUKÇU

Ortadoğu gibi bir bölge için bugünden yarına net saptamalar yapmak çok zor. Çünkü bölge masa başında yapılan, bölgenin dinamiklerinden uzak saptamalarla şekillenmiyor. Bu yüzden herkesin reel politikacılar ve stratejist adı altında gayri insani saptamalarda bulunanlar sürekli yanılıyorlar. Daha şimdiden askerî Güney Lübnan bataklığına göndermenin yollarını arayanlar var. Onlar Irak'ın işgalini ve asker gönderilmesini de Türkiye'nin çıkarları adına savunmuşlardı. Rice'in Yeni Ortadoğu'dan kastettiği aslında Irak'ın işgal ile başlayan, ülkeyi kan gölü ve etnik, dini nefret denizine çeviren, ardından Filistinlilerin katledilmesini vaka-i adiyeden gören, Hizbullah bahanesiyle Lübnan'ı ve insanlığın vicdanını yerle bir eden bir anlayış. Yani bölgeyi yakarak, insanları öldürerek biata zorlamak. Şimdi Hizbullah'ı kullanarak askerî ya da sıkıştırma politikasıyla Suriye'yi sıkıştırmak istiyorlar. Asıl hedef İran. Bunun için her türlü yöntemi kullanıyorlar. Hizbullah bu işin bahanesi.

Amerika'nın politikası terörizm bahanesiyle saldırı, önleyici vuruş, "bizden olan-olmayan" aynı ile askerî ve orantısız güç kullanarak Afganistan'la başlayıp Irak'la devam eden sürecin İran'a sıçraması beklenebilir. Ancak, bu yıllar arasında meydana gelen gelişmeler uluslararası politikalar ve işgal politikalarının lineer bir çizgide devam edemeyeceğini göstermiştir. Önce Suriye'yi farklı yöntemlerle, tehditlerle Lübnan'dan çekilmeye zorladı, sindirdi. Gerçi İran krizi ile birlikte Suriye'nin eli güçlendi ama konu tabii ki İran. Ancak, İran'a Irak'ta olduğu gibi davranamıyor. Hem kolay lokma değil hem de elinde petrol kozu var. Üstelik Irak'taki Şiilerle dirsek temasında, onları harekete geçirme yeteneğine sahip. Rusya, Çin gibi ülkeler İran'la olan ilişkilerinden dolayı ona destek veriyor. Üstelik bu ülkeler ABD'nin yayılmasına karşı

oldukları için İran'ı kolluyorlar. Ama, ABD yönetiminin kafasındaki "işgal" planına bakacak olursak İran'dan başlayarak Afganistan, ve oradan da Orta Asya ülkelerine kadar bir eksen kontrol altına almaya çalışıyor. Bu kah saldırarak kah başka tehdit unsurları ile hayata geçirilmeye çalışılıyor. Henüz fiiliyatta yeni bir işgal olmasa da tehdit anlamında ABD bu yöntemi hep sıcak tutmak istiyor.

Irak'ın işgaline yönelik başlayan saldırının sadece Ortadoğu petrolünün kontrol altına almayı amaçladığı tezi eksik bir argüman olarak ortaya çıkıyor. Yeni muhafazakar Amerikan yönetimi sadece dünya enerji kaynaklarını ve yollarını kontrol etmek, denetim altına almak amacıyla değil, dünyanın en büyük gücü olarak, bu gücü istediği gibi kullanma "küstahlığına" doğru yol alıyor. Washington'daki yönetici takım kendilerinin dünyayı yönetmek için "gönderildiklerine", dünyanın selameti açısından "ABD'nin varlığına" ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. Tarihte de izlerine rastladığımız, Roma tarzı imparatorlukların aynı ruh hali içinde oldukları bilinmektedir.

Ortadoğu'yu artık eski rejimler yönetmiyor. O rejimler iktidarda olsa bile bölgedeki anti Amerikan ve anti-İsrail tepki tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar büyük. Yani siz rejimleri ikna etseniz bile insanlar ikna etmeniz çok zor. Üstelik alttan gelen dalga inanılmaz İslami bir dalga, bugün bölgede Nasrallah bir kurtancı gibi görülüyorsa, bu duruma gelmenin sorumlusu ABD'nin yıkım ve İsrail'i kayıtsız şartsız koruma politikasıdır. Büyük Ortadoğu Projesi denen ayakları yere basmayan bir projeyi bile uygulayamadılar. Çünkü sandıktan kendi istedikleri parti ya da isimler çıkmadı. ABD sadece biat eden yönetimler ve insanlar istiyor.

Rice'ın sözünü ettiği politika bölgeyi daha da karanlığa götüreceği gibi görünüyor. Belki de bir Filistinlinin dediği gibi "Rice gerçekten yeni bir Ortadoğu istiyor ama Arapların olmadığı, öldürüldüğü bir Ortadoğu". Ben bu politikalarla bölgenin daha da karmaşıklaşacağını düşünüyorum. Yeni Ortadoğu demokratikleşme filan değil basbayağı askeri güçle bölgeyi yeniden şekillendirmeyi amaçlıyor. Ama tepki hiç tahmin etmedikleri kadar büyüyor. Bu tepki bumerang etkisi yapacak.

ABD ve İsrail BOP ile birlikte adil ve şeffaf seçimleri, muhalefet hakkını, sivil toplumun güçlenmesini. Kadın haklarını, demokratik haklarda açılımı öngörüyordu. Peki ne oldu? Ortadoğu'nun en şeffaf ve adil seçimi yapıldı. Üstelik sandıktan Hamas'ın çıkacağı tahmin ediliyordu. Bence Hamas konusunda acele edildi. Birincisi yönetim tecrübesi olmayan, silahlı direnişten gelen bir örgüt. İkincisi, yavaş da olsa değişme sinyalleri vermişti. Gazze saldırısı başlamadan önce Hamas 1967 sınırları içinde iki devleti bir çözümü prensip olarak kabul etmişti. Bir süre sonra İsrail'in varlığını tanıyacak ve eski anlaşmalara uyacaktı. Ancak biraz zaman istiyordu bunlar. Ama fırsat verilmedi. Çünkü yıllardır belirli bir ideoloji ile şekillenmiş bir yapıyı hemen değiştiremezsiniz. Ben Hamas'ı eleştirenlerdenim. Yöntemi yanlıştı. Tek çözüm 1967 sınırları içinde başkenti Doğu Kudüs olan, Batı Şeria'daki tüm Yahudi yerleşimlerinin yıkıldığı mültecileri geri dönmüş demokratik bir Filistin'dir. Yoksa Batı Şeria'dan Akdenize kadar bir Filistin hayaldir.

Tıpkı Büyük İsrail Projesi gibi. Hamas bile Büyük Filistin'den vazgeçmişti. Filistin halkı taviz vere vere kaybedecek hiçbir şeyi kalmadı. Hamas, hem El Fetih'in yönetim zaafı hem de İsrail'in barışa yönelik hiçbir sözünü tutmaması ayrıca uyguladığı baskılar sonucu iktidara geldi. Hamas büyümesinde bölge konjonktürü, İslamı muhalefetin yükselişi kadar İsrail'in işgal ve baskı politikası da büyük rol oynadı. Halk İsrail'e güvenmiyor. Arafat'ı iğdiş eden, aşağılayan ölümüne neden olan İsrail politikası Mahmud Abbas'ı da zor durumda bırakmak için elinde geleni yapıyor.

Sonuç olarak, insanlar Hamas'a yöneliyor. Bakın son olanlar Hamas'ı daha güçlendirdi. Çünkü, şiddet şiddetle besleniyor. Filistin halkı daha laik daha demokratik bir halktı, getirildiği nokta ise bu. İsrail saldırdıkça Hamas politikasını değiştirmiyor;

haklılık kazanıyor. Filistinliler için zaten barış kağıt üzerinde geçerliydi, kimse inanmıyordu. Çünkü Filistinliler İsrail'in barışını sadece kendi politikasını dikte ettirmek olarak algılıyorlar. Bakın bu kan gölü geçtikten sonra, Rice'ın da yeni Ortadoğu diye söz ettiği projenin de içinde olan Batı Şeria'dan tek taraflı çekilerek iki devletli İsrail projesini dikte ettirmeye çalışacaklar, bunu barış adına yaptıklarını Filistin'e devlet verdiklerini söyleyecekler. 1967 sınırlarını ihlal eden 600 km'lik insanlık dışı bir duvarla ayrılmış, Filistinlileri Kudüs'ten süren bir politika olacak. İsrail'in iki devletli çözüm dediği savaşı sonsuza kadar sürdürecektir. Filistinlilere işte bununla yetinin diyecekler Filistinliler asla bunu kabul etmez, bunu kabul edecek lider de çıkamaz. Bu yüzden bölgede istikrar hiçbir zaman sağlanamaz. Bunu İsrail de biliyor.

Ayrıca 11 Eylül sendromu katalizör görevi gördü gibi görünüyor. Çünkü Projenin ortaya çıkış tarihi 1997. Yani ortada 11 Eylül filan yok. 11 Eylül'le birlikte neo-conlar hem ABD halkını hem de tüm dünyayı "terör" paranoyası ve tehdidi ile şekillendirmeye çalışıyor. Bugün birçok demokratik hak terör bahanesiyle askıya alınıyor. Halk da bu paranoya ile anti demokratik yasalara destek veriyor. Asıl önemli olan Avrupa. Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi değerlerin toprakları bile kendini reddediyor, kendine ihanet ediyor. Doğu-Batı, Hıristiyan-Müslüman, yerli-göçmen ayırımı giderek artıyor. En ufak bir muhalefet bile "terör" parantezine alınabiliyor. ABD dünyayı kendi gördüğü şekilde yönetmek istiyor. Bölgede yaşananlara sadece ekonomik açıdan, yani enerji, petrol koridorunu kontrol etmekle açıklamak bana göre eksik. Bush ve avanesi gerçekten dünyayı kendilerinin yöneteceğine inanmış insanlar.

Özellikle Ortadoğu'ya demokrasiyi kendilerinin götürebileceğini inanıyorlar. Bir imparatorluk mantığı. Yani kendilerini yönetemeyen insanları "sopayla, öldürerek" yola getireceklerine inanıyorlar. Örneğin sıradan Amerikalı ki çoğunlukta bunlar "biz Irak'a demokrasi götürüyoruz onlar bizi öldürüyor" saflığı içindeler. Ama bu inanmış bir saflık. Ortadoğu'da herhangi bir insanı çevirip ABD ile ilgili ne düşündüğünü sorarsanız alacağınız yanıt şudur: ABD ve İsrail teröristtir. Yani ABD kendi eliyle karışını hem de daha şiddetli bir biçimde yarattı. Yoksa insanlar niçin Hamas ve Hizbullah'ı desteklesin ki? Beğenelim ya da beğenmeyelim. Ya da gerçekten

terörist yöntemler uygulayan örgütler olsalar bile halkın desteğini alıyorlar. Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi ve Bush yönetimine kim kafa tutuyorsa o destekleniyor. Bugün insan Irak'a baktığında insanın içi parçalanıyor, Filistin ve Lübnan'da keza öyle. Kimse Saddam'ı, El Kaide'yi ya da Hamas'ı savunuyorsunuz demesin. Çünkü insanları taraf olmadıkları ikileme sürüklemek istiyorlar. Yani bizden değilsen onlardansın anlayışını yıkmak gerekiyor.

2000'li yıllar ABD politikalarını dünya üzerinde en çok tepki çektiği dönemler olmuş ve olmaya devam edecek gibi görünmektedir. Çünkü, bu politikalar değişmedikçe, askeri ve saldırgan politikalara dünyada anti-Amerikancılık geri dönülmez bir şekilde yükselecek gibi görünmektedir. İşte bu imparatorluk algısı da böyle bir şeydir zaten. Hala kendisini ve kendi politikalarını halkı gören bir anlayış dünyadaki algıyı ve değişimleri analiz edememekte, dünyanın kendisine ihtiyacı olduğunu, böyle düşünmeyenlerin "sopayla" yola getirileceği düşünülmektedir. Ancak Bush'un ikinci döneminin başında Condi Rice'in Ortadoğu'da işlerin sadece kuvvet kullanarak olmayacağını açıklaması, olumlu görünmekle birlikte, Amerika'yı yönetenlerin işlerin yolunda gitmediğini itirafı olarak değerlendirilmiştir. Çünkü plan şuydu: Saddam Hüseyin yıkılacak, Irak'ta "örnek bir demokrasi kurulacak", (tabii ki ABD'nin anladığı ve ona biat edecek bir demokratik yönetimdi bu) ve örnek tüm bölgeye yayılacak. Kulağa hoş geliyor değil mi? Amerikalılar da hoşluk yaptıklarına, bölgeye demokrasi getirdiklerine inanıyorlardı.

Gerçekten buna inanıyorlar ve yanlış yaptıklarını düşünmüyorlar. Çünkü, siz de dünyaya onların olduğu yerden bakarsanız kendinizi haklı görürsünüz. Çünkü onların gözünde Ortadoğu birtakım az gelişmiş, medeniyetten nasibini almamış, demokrasi nedir bilmeyen, eğitimsiz, kadınlarına kötü davranan insanların toplandığı ve tüm insanlığın dışarıdan empoze edilmesi gereken bir bölge. Buna inanıyorlar. Bakın Amerikan halkına. Halk "biz onlara demokrasi insan hakları götürmeye çalışıyoruz onlar askerlerimizi öldürüyor" diyor. Gerçekten böylesi saf söylemler söz konusu. Çünkü kendilerini haklı ve uygarlık götüren efendiler gibi görüyorlar. Geçen yüzyılın başında Hindistan'daki İngilizler, Afrika'daki Fransız ve Belçikalılar gibiler. Bu da tam bir oryantalist mantık içinde yapıyor. O zaman şunu sormak gerekiyor. Peki siz bu bölgede var olmak,

petrolü kontrol etmek için yıllarca o insanları baskı altında tutan rejim ve diktatörleri savunmadınız mı? Onlarla iş tutmadınız mı? İran'da Musaddık'ı devirip Şahı getiren kim? İran-İrak savaşında İslam rejimini önlemek için Saddam'ı destekleyen ABD değil mi? Ya da halen Suudi Arabistan rejimin niye ses çıkarılmıyor? Halepçe'ye suskun kalanlar nerede? Kadınlara baskı yeni bir olgu mu? Bu sorular uzatılabilir. Yani işgalin getirdiği sorularla. Felluce Katliamı'nı, Irak'ı ne hale getirdiklerini, "terörle mücadele" derken Irak'ı nasıl bir terör yuvası haline getirdiklerini, Irak'taki kadınları nasıl şeriat rejiminin kollarna bıraktıklarını, Filistin'in ne hale geldiğini, demokrasi derken sandıktan çıkan Hamas ve dolayısıyla Filistin halkına yönelik saldırıları, açıklıkla terbiye yöntemlerini sormak gerekir.

Ortadoğu'daki koşulları yaratan ABD şimdi, sistem eskisi gibi yürümediğinden farklı bir işgal mantığı ile bölgeyi kontrol altında tutmak istiyor. Ancak tüm bunların dışında şunu savunuyorum: Ortadoğu demokratikleşmeli. Bu demokratikleşme ABD'nin istediği görüntüyü kurtarmak için ve yine kendisine biat edecek iktidarlara birlikte değil, aksine açık seçimler sonucu iktidara gelecek yönetimlerle, halkın doğrudan katılımıyla, kadınların özgürleştirilmesiyle, petrol zenginliğini eşit bir şekilde paylaşılmasından geçiyor.

Ortadoğu demokratikleşmezse emperyal devletlerin at oynatma sahası olmaya devam edecektir. Arap yönetimleri yıllardır süren İsrail işgalini bahane göstererek demokratikleşme, kadın haklarının öne çıkarılması, refahın paylaşımı konusunu hep geri plana itmişlerdir ki; bunlar hep baskıcı yöntemleri örtme girişimleridir. Ve bu yüzden herkesin şaşkınlıkla izlediği gelişmeler oluyor. Bugün bölgede nereye sandık koyarsanız koyun İslami güçler ön plana çıkacaktır. İşte bu yıllardır bölgede gerçekleştiremeyen açılımların sonucu olarak, baskı altında kendilerini ifade edemeyen kitlelerin savrulduğu noktadır. Siyaset, muhalefet yapamayanlar kendilerini camilerde ifade etmeye başlamışlardır. Bu İslami yükselişin tabii ki daha başka nedenleri de var ancak bu dönemi yaşamak ve yüzleşmek zorundayız. Beğensek de beğenmesek de durum budur. Unutmayalım ki; tüm bu mantığın altında Amerika'nın uyguladığı politikaların payı büyüktür. Afganistan'da Sovyetlere karşı savaşanlar o dönemde "özgürlük savaşçısıydı" şimdi "terörist" oldular.

